

Kontrarevolúcia vo Francúzsku

Redakcia

23. júla 2019 ✚ Cirkev ✚ Revolúcia a kontrarevolúcia

Po vypuknutí Veľkej francúzskej revolúcie v roku 1789 nenastala silná protiofenzíva a reakcia. „Ancien régime“ daná udalosť zaskočila a zastihla nepripravených. Po prvých zverstvách revolucionárov sa však sformovalo hnutie, ktoré dnes nazývame ako konzervatívne alebo kontrarevolučné.

Prinášame Vám tri články - prvý je o vzbure proti revolúcii vo francúzskom departemente Vendée, zvyšné od dvoch mysliteľoch, ktorých si história zapamätá ako zakladateľov uceleného konzervatívneho a kontrarevolučného myslenia - Edmundovi Burkeovi a Josephovi de Maistrem.

Foto: kráľovská armáda z Vendée, zdroj: wikipedia.com

Vendée „pomník pomsty Slobody“

Pred dvesto dvadsiatimi rokmi, v decembri 1793, bolo kontrarevolučné povstanie vo Vendée konečne potlačené. Veľká Katolícka a kráľovská armáda, porazená v Angers, zmasakrovaná v Le Mans a zničená v Savenay, prestala existovať. Čoskoro bude celá Vendée utopené v krvi. Po desiatich mesiacoch účinného odporu, kedy sa zdalo, že by mohla dokonca ohroziť republiku.

Zajatci čakali na smrť. Štyristo ľudí natlačených do drevenej stodoly v Chemillé, v západnom Francúzsku, odpočítavalo posledné chvíle svojho života.

Nemali právo očakávať zľutovanie. Boli vojakmi krutej armády vyslanej revolučnou vládou v Paríži do vzbúrenej oblasti, aby tam nastolila nový poriadok. Na svojich pekelných pochodoch šli z dediny do dediny zanechávajúc za sebou obhorené zrúcaniny a mrzačené mŕtvolky. Boli ako stádo besných vlkov hrdúsiacich v zime deti, stále hladní po krvi, posadnutí chtivosťou vraždiť. Preto ich miestni obyvatelia ničili bez pardonu ako dravú zver.

Po bitke pri Chemillé, 10. apríla 1793, štyristo republikánov padlo do rúk vzbúrených roľníkov. Boli dočasne umiestnení do neďalekej stodoly...

Pater Noster

Dvere stodoly sa s vrzgotom otvorili. Na jej prahu stáli povstalci so sekerami v rukách. Dovnútra zadul ľadový vietor hrôzy.

Sediaci sa na zajatcov dívali chladne ako na háved', ktorú treba vyhubiť. Zajatí vojaci boli pre nich súčasťou katastrofy, ktorá ich postihla a rozvrátila dovtedy pokojný život; boli to služobníci temných síl, ktorá sa votrela do ich života, prinášajúc so sebou odporný zápach spáleniny a hnilobný puch smrti.

Ostrie vendéeských sekier sa zlovestne lesklo ako predzvesť osudu, pred ktorým niet úniku. Povstalci postúpili krok dopredu a zo štyroch stoviek hrdiel sa vydrali vzlyky a náreky...

Náhle sa pomstiteľom do cesty postavil statný muž. Mal na sebe skromnú uniformu, ale vyžarovala z neho autorita a sila. Sediaci sa s úctou zastavili. Bol to Maurice d'Elbée, ich veliteľ. Jeho mocný hlas sa rozliehal v stodole:

– A odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame našim vinníkom! –

Rozľahlo sa ticho. Len niekde v pozadí sa ozývali šepoty vystrašených zajatcov. Vendéjský veliteľ a jeho podriadení sa na seba uprene dívali.

– Ako i my odpúšťame! – silne zopakoval d'Elbée.

Kedysi pred mnohými vekmi sa v úplne inej časti sveta objavil jeden mimoriadny Človek. Rýchlo zhromaždil okolo seba skupinu oddaných učeníkov. Jedného dňa sa jeden z nich obrátil na Učiteľa s prosbou: *– Pane, nauč nás modliť sa, ako Ján naučil svojich učeníkov.* - Povedal im: *– Keď sa modlíte, hovorte: Otče, posväť sa tvoje meno, príď tvoje kráľovstvo. 3 Chlieb náš každodenný daj nám každý deň 4 a odpusť nám naše hriechy, lebo aj my odpúšťame každému svojmu dlžníkovi. A neuved' nás do pokušenia.* - (Lk 11,1-4)

Po takmer tisíc osemsto rokoch, práve tento rozhovor rozhodol o osude štyristo revolucionárov zajatých v Chemillé. Vendéjčania darovali zajatcom život a slobodu.

Foto: generál katolíckej armády Jacques Cathelineau, zdroj: wikipedia.com

Výbuch? Štart?

V poslednej dekáde osemnásteho storočia kresťanského letopočtu v departemente Vendée v západnom Francúzsku, ľudský život stratil svoju hodnotu. Revolučné násilie, ktoré spustilo udalosti v Paríži 14. júla 1789, sa rýchlo dostalo aj sem. Vzburu Vendéejčanov vyvolalo najmä zhora nadekrétované prenasledovanie Cirkvi. V tejto súvislosti došlo k radu vystúpení zo strany obyvateľstva – k demonstráciám, na ktoré armáda odpovedala strieľaním do davu, ako aj k čoraz častejším ozbrojeným konfliktom. Stovky Vendéejčanov zahynulo v dôsledku revolučného teroru, ako napríklad počas krvavého masakru v Bressuire, v auguste 1792, kedy Národná garda spustila paľbu na zástup veriacich protestujúcich proti chystanému vysťahovaniu rehoľných sestier z miestneho kláštora.

Na mieste bolo zabitých asi sto ľudí, ďalších päťsto bolo zatknutých, z nich väčšina bola neskôr povraždená vo väzení.

V januári 1793 Vendéejčanmi otriasla správa o poprave gilotínou ich panovníka Ľudovíta XVI. V ich očiach to bola vražda Bohom pomazanej osoby. V nasledujúcom mesiaci úrady vyhlásili povinný odvod do armády. Týmito dvomi kvapkami pretiekol pohár horkosti. Vendée vzalo do ruky zbrane. Pod zástavami s Božským srdcom Ježiša a s bourbonskymi ľaliami sa do boja vrhla Veľká katolícka a kráľovská armáda. Jej vojaci nosili na prsiach obrázky Ježišovho srdca, kríže a škapuliare. Najvyšším veliteľom povstania bol Jacques Cathelineau a Maurice d'Elbee sa stal jeho zástupcom.

Generál Prozreteľnosť

Maurice Józef Ludwik Gigost d'Elbée bol saského pôvodu. Narodil sa v roku 1752 v Drážďanoch, v rodine vyznačujúcej sa s vojenskými tradíciami. Jeho otec bol granátnikom v službách poľského kráľa Augusta III.

Vo veku dvadsaťpäť rokov sa Maurice usadil vo Francúzsku. Čoskoro sa zapísal do regimentu kavalérie, kde po šiestich rokoch dosiahol hodnosť poručíka. Po uvoľnení zo služby sa oženil s Maľgorzatou Karolinou du Houx d'Hauterive a usadili sa v dedine v meste Beaupréau v Anjou. Keď vypukla revolúcia, odišli do Koblenzu. V roku 1792, keď štát pohrozil zhabaním majetku emigrantov, rozhodli sa vrátiť. V nasledujúcom roku roľníci Vendée – poznajúc vojenskú minulosť Mauriceho – ho požiadali, aby ich viedol do boja.

D'Elbée sa najprv zdráhal a ponuku odmietal. Hoci bol presvedčeným monarchistom, vyhýbal sa účasti na politickom živote. Rozhodujúcim faktorom, pre ktorý sa rozhodol prijať ponuku povstalcov, bol jeho úprimný katolicizmus a nesúhlas s prenasledovaním Cirkvi.

Čoskoro Maurice d'Elbée – skromný, premýšľavý a zároveň mimoriadne zbožný muž – stal sa známy ako generál Prozreteľnosť (alebo otec Prozreteľnosť). Jeho podriadení ho zbožňovali. Pod jeho velením porazili republikánov pod Parthenay, Fontenay le Comte (kde bol d'Elbee zranený) a na mnohých ďalších miestach. Na samom začiatku vojny nariadil svojim vojakom:

– Bojujte s nádejou. Bojujete za Boha! –

Ako tigre

Ofenzíva povstalcov naberala rozmach. V júni Jacques Cathelineau podnikol útok na Nantes. Vendéečanom sa podarilo prelomiť línie opevnení a preniknúť do mesta. Odpor republikánskych vojsk ešte nebol úplne zlomený, keď Cathelineau vytiahol ruženec, kľakol na dlažbu, aby poďakoval Bohu za víťazstvo. V tom momente ho zasiahla guľka.

Novým veliteľom povstalcov sa stal Maurice d'Elbée. Ten viedol svojich vojakov k novým víťazstvám. Okrem iného na Châtillone porazil republikánske jednotky generála Františka Józefa Westermanna, ktorý neskôr získal pochybnú slávu ako „mäsiar Vendée“.

Medzitým neustále prichádzali správy o nových zločinoch revolucionárov. Povstalci volali po odplate, ale d'Elbée neustále žiadal, aby dodržiavali civilizované normy a korektne zaobchádzali so zajatcami.

17. októbra vendéeská štyridsattisícová armáda armáda udrela na Cholet. Dvadsaťšesť tisíc republikánov tam na ňu čakalo na opevnených pozíciách. Vendéečanom sa podarilo preniknúť do ulíc mesta, ale ich útok sa rozsypal vo vražednej palbe nepriateľského delostrelectva. Opakované útoky uviazli v potokoch krvi.

Republikánsky veliteľ generál Jan Baptiste Kléber sa neskôr s obdivom vyjadril o povstalcoch:

– Bojovali ako tigre ...-

Padol aj štrnásťkrát ranený d'Elbée. Jeho zástupca Charles de Bonchamps sa smrteľne zranil. Povstalci začali ustupovať.

Prichádzali správy o tom, že ďalšie republikánske vojenské kolóny pochodujú na Vendée. Medzitým ústup Katolíckej a kráľovskej armády bol sťažený aj tým, že museli dozerať na päť tisíc zajatcov a živiť ich.

Povstalci, roztrpčení nedávnou porážkou a stratou svojich milovaných veliteľov, chceli vykonať masovú popravu „modrých“. Avšak tak ako kedysi d'Elbée v Chemillé, aj zomierajúci de Bonchamps žiadal milosť pre nepriateľov. Jeho vôľa bola pre vojakov svätá a zajatci boli prepustení.

Bohužiaľ, podobnou rytierskostí sa služobníci revolúcie nevyznačovali. Keď Westermanský pluk, ktorý sa vydal za Vendéčanmi, narazil na povstaleckú nemocnicu s päťsto ranenými – všetkých ich do jedného povraždil. Po nájdení hrobu de Bonchampsa Westermann nariadil vykopať jeho mŕtvolu, odrezať jej hlavu a poslať ju Národnému konventu ako dôkaz dosiahnutého víťazstva.

Genocída

Ťažko raneného d'Elbéeho povstalcu previezli do Beaupréau a potom do Noirmoutier. Medzitým revolucionári využili ústup Katolíckej armády a začali páchať genocídu obyvateľstva v oblastiach, ktoré ovládli. Oficiálne rozkazy zneli: *Spáliť všetko, čo sa dá spáliť a zabiť každú živú bytosť!*

Generál Beaufort vyzval na očistenie Vendée od *prekliatej rasy*, ktorá tam býva. Generál Ludwik Turreau, veliteľ Pekelných kolón, oznámil, že Vendée sa stane *národným cintorínom* a svojim vojakom nariadil: – *Na všetkých banditov (...) treba ísť bajonetom. A rovnako aj na ženy, dievčatá a deti!*

Čoskoro vládne úrady v Paríži boli zasypané hroznými správami z kraja odsúdeného na smrť.

Obyčajný, ale plodný deň – vyhlásil generál Cordelier v meste Lucs-sur-Boulogne, kde jeho podriadení povraždili 564 ľudí, vrátane 110 detí mladších ako sedem rokov (tridsaťtri obetí malo niekoľko dní až dva roky).

-Pre dobro republiky - už niet obyvateľov Echaubrognesu; nezostal tu ani dom. Nič neuniklo národnej pomste, – oznámil generál Caffin.

Občania republikáni, Vendéčanov už niet! – vystatoval sa Westermann. – *So svojimi ženami a deťmi zahynuli pod našim mečom Slobody. Podľa rozkazov, ktoré ste mi dali, som drvil deti pod kopytami koní, masakroval ženy ... Revolúcia nepozná zľutovanie!*

Ako prebehne kontrarevolúcia, ak vôbec príde?

Joseph de Maistre

Pri úvahách o kontrarevolúcií ľudia často predpokladajú, že môže a mala by byť výsledkom ľudského rozhodnutia. „Ľudia sa boja, ľudia chcú, ľudia nebudú súhlasíť, ľudom nevyhovuje atď.“ Aká škoda! V revolúciách nemajú ľudia žiaden význam, maximálne sú ich pasívnym nástrojom. Štyria či piati muži by mohli dať Francúzsku kráľa. Depeše z Paríža oznámia provinciám, kto je nový kráľ. Tam sa ozve zvolanie „Nech žije kráľ!“ a tým to skončí. Ba i v Paríži sotva dvadsaťina obyvateľstva ráno vstane a zistí, že majú kráľa. „Je to možné?“ zvolajú. „Nie je to zvláštny zvrät udalostí? Vie niekto, ktorou bránou vstúpi? Snáď by bolo rozumné vopred zatvoriť okenice, lebo ho bude sprevádzať rozvášnený dav.“

Ak bude obnovená monarchia, tak ľudia nebudú nariekať nad jej obnovou viac, ako nariekali nad jej zničením a zavedením revolučnej vlády. Prosím vás, aby ste pozorne rozvážili moje úvahy a odporučili ich najmä tým, ktorí veria, že kontrarevolúcia je nemožná, pretože priveľa Francúzov je spätých s republikou a zmena by znamenala pre mnohých utrpenie. Scilicet is superis labor est! Či republika má alebo nemá veľkú podporu je otázka, ale nakoniec to nemá žiadny význam. Entuziazmus a fanatizmus nemajú dlhé trvanie. Ľudskú prirodzenosť vzrušenie rýchlo omrzí. Ak si teda myslíme, že národ a francúzsky národ obzvlášť, po niečom dlho túži, je isté, že po tom netúži vášnivo a dlho zároveň. Naopak. Veľké výbuchy nadšenia sú vždy

nasledované malomyseľnosťou, apatiou a nezájmom.

To je presne dnešný stav Francúzska, keď nikto po ničom netúži, len po pokoji. Ak by sme aj predpokladali, že väčšina Francúzov republiku podporuje (čo je nepochybne omyl), čo to znamená? Ak by sa objavil kráľ, nikto by nepočítal zástupcov republiky a nikto by nerobil rozruch. Pretože tí, ktorí republiku podporujú, si už od nej tiež chcú oddýchnuť a tiež tí, čo oponujú monarchii, sa nevedia nijako zjednotiť. Teórie, ktoré neberú v úvahu rozličnú kvalitu materiálu, z ktorého sa mechanizmus skladá, zlyhávajú vo fyzike i politike. Preto sa napríklad zdá, že obnove monarchie musí predchádzať súhlas Francúzov. Ale nič nie je ďalej od pravdy.

Zanechajme teórie a pozrime sa na fakty. Do Bordeaux, Lyon alebo Nantes príde kuriér so správou, že v Paríži bol uznaný kráľ a že tá a tá frakcia (nemusí byť ani menovaná) získala moc a vykonáva v kráľovom mene vládu a že ku kráľovi bol vyslaný posol, ktorý sa má každú chvíľu vrátiť a všade vidieť bielu kokardu. Klebety, ktoré sa vezú spolu s touto správou dodajú množstvo pozoruhodných podrobností. Čo spraví národ? Aby som dal republike šancu, povedzme že väčšina je republikánska, ba že sú tam aj republikánske oddiely. Takže v prvom rade sa začnú vojaci búriť, ale aj oni chcú jesť a začnú postupne odpadať od režimu, ktorý ich prestal platiť.

Každý dôstojník, ktorý cítil nedostatok uznania od republikánskej vlády, pochopí, že kto prvý zvolá „Nech žije kráľ!“ bude najväčší hrdina. Jeho sebaúcta mu načrtne zvodný obraz bohato vyznamenaného generála v službách Jeho najkresťanskejšieho veličenstva, ktorý povýšenecky vzhliada tých, ktorí ho ešte nedávno hnali pred municipiálny súd. Toto je tak prirodzené, že tomu nikto neunikne. Každý dôstojník vycíti čo sa deje a začne podozrievať všetkých ostatných. Obavy a nedôvera vyvolajú nerozhodnosť a chlad. Vojak, nehnaný veliteľom stratí aj zvyšok odvahy. Disciplína dostane zásadnú trhlinu, ktorá ju nakoniec zničí. Jeden bude vyhliadať kráľovho úradníka s peniazmi, inému sa zacnie za rodinou, velenie sa vytratí, poslušnosť zanikne. Už viac nebudú konať v jednote.

Iná situácia nastane medzi občanmi. Prichádzajú a odchádzajú, vadia sa, spochybňujú jeden druhého. Každý sa bojí toho, ktorému by mal veriť a hoci rozhodujú minúty, váhaním sa strácajú hodiny. Opatrnosť ochromí odvalu. Starým chýba rozhodnosť, mladým rada. Na jednej strane sú tu veľké riziká, na druhej amnestia a možné výhody. A kde sú prostriedky, ako sa vzoprieť? Kde sú vodcovia, ktorým možno veriť? V pasivite niet nebezpečenstva, ale aj tá najmenšia akcia môže byť neospravedlniteľnou chybou. Treba čakať.

Foto: J. de Maistre, zdroj: wikipedia.com

Tak počkajú a na druhý deň zistia, že to a to mesto otvorilo brány. Ďalší dôvod nekonať unáhlene. Skoro sa zistí, že to nebola pravda, ale že iné dve mestá tak urobili. Na základe falošnej správy sa správca mesta XY rozhodol odovzdať kľúče kráľovi. Stal sa tak prvým, ktorého kráľ odmenil. Na mieste z neho spravil prvého maršala Francúzska. Nespočetné fleur-de-lis ho pokryli nesmrteľnou slávou, jeho meno bude vo Francúzsku známe naveky. Rojalistické hnutie je každou minútou silnejšie a čoskoro sa stane nepremožiteľným. Milujúci a lojálni poddaní s láskou volajú „Nech žije kráľ!“, pokryteckí republikáni so strachom odpovedajú „Nech žije“! A kráľ je korunovaný.

Občania! Takto sa robia kontrarevolúcie. Boh nás varuje, že si vyhradil právo ustanovovať vládcov sám pre seba a že masám nikdy nezverí právo voliť si pánov. V tých významných okamihoch, kedy sa rozhoduje o osudoch kráľovstiev, používa davy len ako pasívny nástroj. Masy nikdy nedostanú to, čo chcú, masy vždy akceptujú to, čo dostali. Samé si nikdy nevyberajú. Je to, dovoľte mi použiť to slovo, úskok Božskej prozreteľnosti, ktorá využije všetko úsilie ľudu, smerujúce k dosiahnutiu nejakého cieľa na to, aby ho od toho cieľa vzdialila. Rímsky ľud, v snahe zabrániť vláde aristokracie nasledoval Ceasara a tak v konečnom dôsledku sám sebe ustanovil samovládnych cisárov. Toto je obraz každého ľudového povstania. Vo Francúzskej revolúcii bol ľud nepretržite zotročovaný, pohoršovaný, ruinovaný a ponížovaný všetkými stranami a jednotlivé strany zasa bojovali jedna proti druhej, až sa napriek všetkému úsiliu, nakoniec rozbili o útesy, ktoré na nich čakali.

Ak chcete spoznať pravdepodobný výsledok Francúzskej revolúcie, stačí preskúmať to, čo zjednocuje všetky zainteresované strany. Všetky usilovali o poníženie, prípadne zničenie Katolíckej Cirkvi a monarchie a z toho plynie, že všetko ich úsilie skončí oslavou kresťanstva a monarchie.

Všetci, ktorí uvažovali a písali o dejinách, obdivovali túto skrytú moc, ktorá si robí žarty z ľudských zámerov. Jeden z nich bol veľký veliteľ staroveku, ktorý túto silu ctil ako inteligentnú a slobodnú moc a ktorý nepodnikol nič, bez toho, aby sa jej nezveril. Konanie Prozreteľnosti sa najviditeľnejšie prejavuje v

ustanovovaní a zvrhávaní kniežat. Nielen že ľud pri tom účinkuje rovnako, ako drevo a povraz v rukách robotníka, ale aj vodcovia ľudu sú vodcami len pre oko neskúseného pozorovateľa. V skutočnosti sú ovládaní rovnako, ako oni ovládajú davy.

Títo muži, ktorí spolu tyranizujú davy, sú sami tyranizovaní dvoma alebo tromi a tí sú tyranizovaní jedným. A ak by tento jeden chcel, alebo mohol odhaliť svoje tajomstvo, videli by ste, že sám netuší ako moc naozaj získal a že jeho vplyv je väčším tajomstvom pre neho samotného, ako pre ostatných a že všetko sa stalo len vďaka okolnostiam, ktoré ani nemohol predvídať, ani nedokázal ovplyvniť. Kto by si trúfol pyšnému Henrichovi VI. povedať, že vládu nad Francúzskom mu zoberie obyčajné sedliacke dievča? Nafúkané vysvetlenia adresované tejto veľkej udalosti ju nijako neobrali o jej obdivuhodný charakter. Napriek tomu, že tento zázrak bol dvakrát pošpinený, raz nedostatkom a druhý raz prostituovaním talentu, zostáva jedinou udalosťou francúzskych dejín hodnou epickej múzy.

Veríte snáď, že by rameno, ktoré použilo taký biedny inštrument, bolo zrazu prikrátke? Veríte snáď, že Zvrchovaný Pán všetkých kráľovstiev sa potrebuje radiť s Francúzmi, keď sa im rozhodne dať kráľa? Nie, ale tak ako vždy, vyberie tých najslabších aby zahanbil najmocnejších. On nepotrebuje cudzie armády. Nepotrebuje koalície. A tak, ako zachoval integritu Francúzska napriek snahám a moci mnohých kniežat, ktoré sú v Jeho očiach menej ako nič, keď príde čas, napriek všetkým nepriateľom obnoví francúzske kráľovstvo. Vyženie ten otravný hmyz pulveris exogio jactu. Kráľ príde, uvidí a zvíťazí. Potom vás prekvapí hlboká bezvýznamnosť tých, ktorí sa dnes javia takí mocní. Prislúcha múdrym už dnes toto predvídať a uvedomiť si, skôr ako to potvrdí skúsenosť, že francúzski vládcovia majú len umelú a dočasnú moc, ktorej ničotnosť dokazujú jej excesy, „a ich zrno nebolo zasadené, zasiaté ani nezakorenilo v dobrej zemi a že ich víchrica vytrhne ako trávu“.

Je márne, že sa mnohí z tých, čo o kontrarevolúcii píšu, obávajú ťažkostí pri obnove monarchie. Je zbytočné, že strašia Francúzov s dôsledkami kontrarevolúcie. A keď z toho dokazujú, že Francúzi s ohľadom na tieto ťažkosti nikdy nedovolia obnovenie monarchie, argumentujú veľmi zle, pretože o tom nebudú rozhodovať Francúzi. Možno im kráľa dá opäť obyčajné dievča. Žiadny národ si nedokáže dať vládu. Maximálne, ak také právo jestvuje v jeho ústave, je potlačené, alebo zneuznané, istí muži, podporení okolnosťami, dokážu odstrániť prekážky a zaistiť uznanie práv národa. Ľudská moc ďalej nesiahá. Pretože Prozreteľnosť neberie ohľady na to, čo bude obnovenie kráľovej moci Francúzov stáť, treba povedať, že autori, ktorí desia Francúzov s možnými nešťastiami sprevádzajúcimi návrat monarchie, sa určite alebo mýlia, alebo majú zlé úmysly.

Z knihy „Úvahy o Francúzsku“.

Úvahy o Francúzskej revolúcii

Edmund Burke

V roku 1729 sa narodil Ír, ktorý významným spôsobom ovplyvnil konzervatívne hnutie. Edmund Burke, do vypuknutia Veľkej francúzskej revolúcie prakticky nevýznamný politik, ktorý napodiv stál na strane liberálnych whigov a nie konzervatívnych toryov, sa paradoxne preslávil dielom, ktoré je považované za

prvú ucelenú konzervatívnu reakciu na francúzsku revolúciu. Burke síce nevymyslel pojem konzervativizmus, ani nebol prvým ktorý by hlásal konzervatívne myšlienky, avšak svojim dielom „Úvahy o francúzskej revolúcii“ sa stal zakladateľom niečoho, čo sa neskôr formulovalo ako konzervatívne myslenie.

Úvahy boli napísané ako odpoveď Ch. J. F. Pontovi, ktorý sa pýtal Burkeho na názor ohľadom udalosti vo Francúzsku. Burke podal strhujúcu kritiku revolučných princípov a obhajoval prirodzenú nerovnosť ľudí (nie nerovnosť pred Bohom). Potvrdil dôležitosť ochrany súkromného vlastníctva a zastal sa tradícií a významnej funkcie rodiny. Vyjadril taktiež skepsu voči spoločenskej zmluve, zastával organický štát proti umelému plánovaciemu konštruktu, ktorý sa presadil – ako predpokladal – v ďalších storočiach.

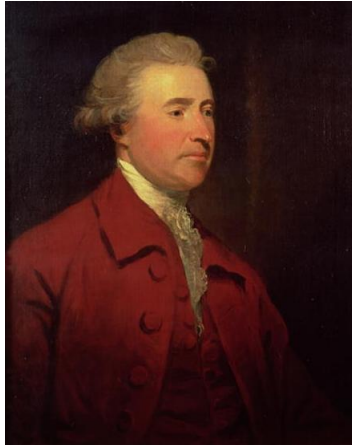

Foto: E. Burke, zdroj: wikipedia.com

Pozrime sa na niektoré úryvky z veľdiela „Úvahy o Francúzskej revolúcii“.

O tradícii

„Ludia, ktorí sa nikdy neobzerajú späť, ku svojim predkom, nebudú brať ohľad ani na svojich potomkov.“

O zániku starej Európy

„Očakával by som, že desať tisíc mečov vyletí z pošvy, aby potrestalo už len pohľad, ktorý by ju chcel uraziť. Lenže doba rytierov pominula. Nastal vek sofistov, ekonómov a počtárov a sláva Európy navždy pohasla. Nikdy, nikdy už neuvidíme onú šľachetnú oddanosť urodzenému stavu a nežnému pohlaviu, onú hrdú podriadenosť, dôstojnú poslušnosť, vernosť srdca, ktoré aj v porobe oživovali ducha vznešenej slobody. Pôvab života, ktorý sa nedá získať za peniaze, pripravenosť brániť vlasť len pre ňu samu, kolíska mužnosti a heroizmu, to všetko náleží minulosti.“

V knihe popisuje prenasledovanie kráľovskej rodiny, prorokoval že kráľa popravia, čo sa nakoniec splnilo

„Kráľovná bola zo spánku prebudená ako prvá krikom člena osobnej stráže, ktorý na ňu volal, aby si zachránila život útekem – že je to jeho posledný dôkaz vernosti, ktorý jej môže dať, než sa naňho vrhnú a zomrie. Vzápätí ho zabili. Utekala tajnými chodbami, aby hľadala záchranu u kráľa a manžela, ktorý si ani na chvíľu nebol istý svojím životom.“

O rovnosti a hierarchii *„Politická rovnosť je proti prirodzenosti. Sociálna rovnosť je proti prirodzenosti. Ekonomická rovnosť je proti prirodzenosti. Idea rovnosti znamená deštrukciu poriadku. Rozumne usmernené zvýhodnenie, isté privilegované postavenie (nemám na mysli žiadne výnimočné privilégium) dané rodom nie je nič neprirodzené, ani politicky nevhodné.“*

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/kontrarevolucia-vo-francuzsku/>